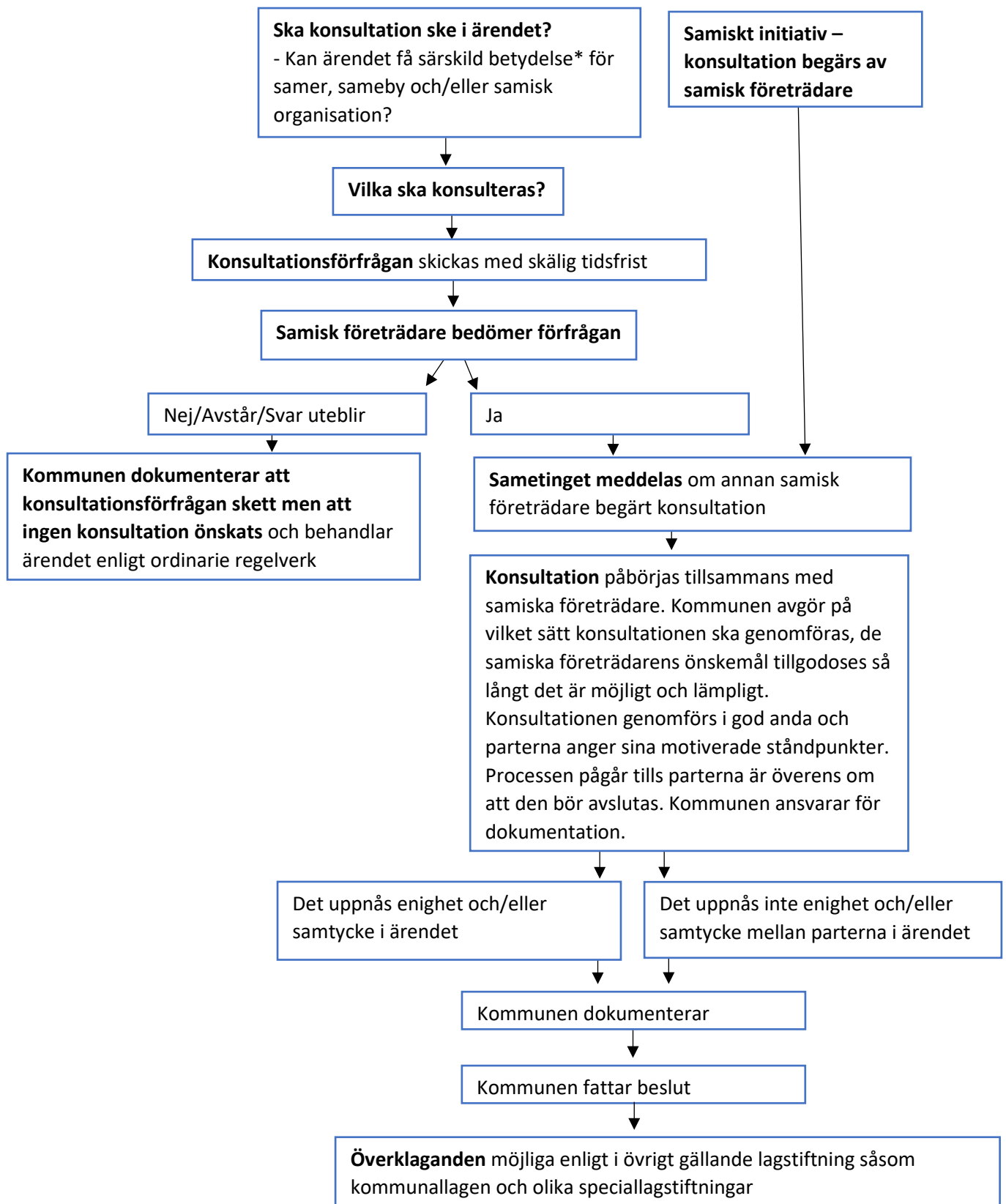

Rutin för Arvidsjaur kommunens arbete med konsultationsordningen

(Lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket)

Översiktlig processkarta. Mer information om de olika stegen finns under respektive rubrik i dokumentet

Inledning

Konsultationsordningen (Lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket) är en lag som från och med 1 mars 2024 även omfattar kommuner. Statliga myndigheter har omfattats av lagstiftningen sedan 1 mars 2022.

Denna rutin syftar till att underlätta implementeringen av lagstiftningen i den egna kommunen. Processkartan på dokumentets framsida visar en översiktlig bild över processen. Mer information finns under respektive rubrik i dokumentet. På sidan <https://www.sametinget.se/konsultationsordning> finns även länkar till lagstiftningen, förarbetena och samt framtaget vägledande material från Sametinget.

Det är viktigt att vara medveten om att detta är lärandeprocess för samtliga inblandade för att få detta att fungera på bästa möjliga sätt och att rutinen kan komma att behöva revideras framöver.

I lagsstiftningen och förarbetena finns olika skrivningar om i vilka frågor som konsultation kan vara aktuellt. För att kommunen ska få bästa möjliga förståelse för vilka ärenden som kan få särskild betydelse för samer, sameby och/eller samisk organisation bör dialog föras med samiska rådet och kommunens samebyar.

Syftet med lagen

1 § För att främja det samiska folkets inflytande över sina angelägenheter ska konsultationer genomföras enligt vad som anges i denna lag.

Föreskrifter om samrådsskyldighet i andra lagar och förordningar gäller oberoende av denna lag. Sådana samrådsförfaranden och andra liknande förfaranden ska så långt som möjligt samordnas med konsultationer enligt denna lag.

2 § Regeringen, statliga förvaltningsmyndigheter, regioner och kommuner ska konsultera samiska företrädare innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna.

Samerna är ett urfolk och har därigenom en särskild rättslig ställning. Denna särställning innebär att Sverige har vissa åtaganden gentemot samerna enligt internationell och nationell rätt. Bland annat stadgar regeringsformen att det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas. Det är mot den bakgrunden konsultationslagen tillkommit och ska förstås som en åtgärd som kan bidra till att Sverige i större utsträckning efterlever sina åtaganden gentemot det samiska folket.

Syftet med lagen är att säkerställa samernas rätt till delaktighet i beslutsprocesser på alla nivåer i samhället och stärka samernas inflytande i frågor som särskilt berör dem. Genom konsultationerna ges det samiska folket insyn i processer och frågor i ett tidigt skede. Konsultationen ökar också samernas möjlighet att bidra med kunskap i frågor och närmare belysa konsekvenser av beslut för samernas del.

Ska konsultation ske i ärendet?

Konsultationsskyldigheten gäller i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna. Med det menas ärenden som kan få direkt inverkan på samernas språk, kultur, näringar eller ställning som urfolk.

Konsultationsskyldigheten omfattar beslutande verksamhet och inte faktiska åtgärder av olika slag. Lagen omfattar både ärenden som mynnar ut i förvaltningsbeslut och normbeslut (exempelvis styrdokument). Civilrättsliga avtal omfattas inte av lagstiftningen.

Exempel på ärenden hos kommuner som särskilt kan beröra det samiska folket är bland annat: vissa detaljplaner, översiktsplaner, vindkraftsplaner, riktlinjer för bostadsförsörjning, samråd med anledning av tillståndsansökan enligt miljöbalken, verksamhetsområden för VA, vattenskyddsområden för dricksvatten, handlingsprogram för räddningstjänsten, kommunala naturreservat, kommunens övergripande visionsdokument, styrdokument för samiskt förvaltningsområde, skolplan, förändring av förskole-, skol- eller äldreomsorgsverksamhet som berör samer (ex nedläggning, förändring av inriktning, skapande av ny enhet, samisk integrering, samiska som modernt språk mm), skogsbrukspolicy och kommunala skogsbruksplaner, hållbarhetspolicy, miljö- och klimatstrategi, biblioteksplan, övriga förändringar i verksamhet som direkt berörd samer (ex avveckling eller skapande av samiskt bokbestånd för utlåning på kommunbibliotek), kulturplan, kulturmiljöprogram, flaggpolicy, minoritets- och integrationsstrategi, mål och riktlinjer för kommunens arbete med nationella minoriteter, friluftsplän, skapande av kommunala leder (vandringleder, skoterleder), kommunala beslut om skoterförbud, strategi för besöksnäring och friluftsliv, näringslivsstrategi, tillväxtstrategi m.fl. olika styrdokument där samisk kultur, näringsliv och språk ingår.

Flera av de ärenden där konsultation är viktig berör renskötseln. Det kan därmed bli aktuellt att konsultera samebyar i ärenden när deras rättigheter berörs, exempelvis i frågor om markanvändning, exploateringar, gruvor, vindkraft, skogsfrågor, näringsfrågor, kulturmiljöfrågor, biologisk mångfald på renbetesmark, jakt, fiske och rovdjur.

Samiska organisationer kan vara aktuella att konsultera i ärenden som berör det samiska samhället, exempelvis ärenden som rör immateriellt och materiellt samiskt kulturarv, traditionell kunskap, samiska språk och samisk kultur inom musik, teater, litteratur och konst, religion.

Undantag från konsultationsskyldigheten finns i § 3–5 i konsultationsordningen.

6 § Om den samiska företrädaren som avses i 7 § anser att ett ärende kan få särskild betydelse för samerna och begär konsultation ska ärendet anses få sådan betydelse vid tillämpningen av denna lag.

Att en samisk företrädare har begärt konsultation i ett ärende ska dokumenteras och diarieföras märkt med "konsultation". Detta för att underlätta uppföljning av kommunens arbete.

PBL-ärenden

I detaljplaneärenden bör konsultationsförfrågan skickas efter beslut att starta upp ett detaljplanearbete. Konsultationen bör avslutas innan granskningen påbörjas.

Ett ärende kan t.ex. få särskild betydelse för samerna om det gäller framtagande av en detaljplan som rör ett större område och området utgör riksintresse för rennäringen eller rör mark som kan få särskild betydelse för berörd sameby och påverka renskötseln. Konsultation bör i regel kunna samordnas med ordinarie samrådsförfaranden enligt plan- och bygglagen.

Vilka ska konsulteras?

7 § Sametinget ska konsulteras i ett ärende som företrädare för det samiska folket. Om ärendet kan få särskild betydelse för en sameby ska även samebyn konsulteras. Om ärendet kan få särskild

betydelse för en samisk organisation med hänsyn till dess ändamål enligt stadgarna och organisationen anmält intresse av att delta i konsultationer, ska även organisationen konsulteras. När en sameby eller en samisk organisation ska konsulteras anses de vara samiska företrädare. Sametinget ska informeras om en konsultation med en sameby eller en samisk organisation som inte ska genomföras gemensamt med Sametinget.

På kommunens hemsida www.arvidsjaur.se/konsultationsordning finns information om vilka samiska organisationer som anmält intresse. På Sametingets hemsida https://www.sametinget.se/norbotten_sb finns kontaktuppgifter till samebyarna.

Konsultationsförfrågan

8 § När det finns en skyldighet att konsultera i ett ärende ska den konsultationsskyldige i ett tidigt skede informera den samiska företrädaren om ärendet och fråga om den begär konsultation. Det ska framgå av förfrågan när den senast ska ha besvarats. Tidsfristen ska vara skälig. Om den samiska företrädaren inte svarar inom den utsatta tidsfristen får det betraktas som att företrädaren avstår från konsultation i ärendet. Skyldigheten i första stycket gäller inte i förhållande till en samisk företrädare som på eget initiativ begärt konsultation enligt 6 §.

En månad är normalt skälig tidsfrist för att besvara en förfrågan om konsultation. I de fall ärendet är mycket omfattande och komplext bör den skäliga tidsfristen vara något längre för att den samiska företrädaren ska kunna fatta ett välgrundat beslut. Om ärendet är av enklare karaktär eller är brådskande kan tidsfristen vara betydligt kortare än en månad.

Bedömningen av vad som är en skälig tidsfrist beror alltså främst på ärendets komplexitet, former och hur brådskande ärendet är. Kommunens arbetsbelastning eller brådskande som orsakats enbart av kommunens tidigare handläggning av ärendet påverkar inte bedömningen av vad som är en skälig tidsfrist.

Konsultationsförfrågan skickas enligt checklistan nedan:

CHECKLISTA FÖR KONSULTATIONSFÖRFRÅGAN

- Konsultationsförfrågan skickas till kansli@sametinget.se, eventuellt berörda samebyar samt andra samiska organisationer som anmält intresse.
- Märk ärenderaden i mailet med rubriken Konsultationsförfrågan.
- Ange kontaktuppgifter till tjänstepersonen/handläggaren som handlägger ärendet hos kommunen.
- Ange inom vilken tidsfrist som organisationerna ska besvara förfrågan.
- Bifoga relevanta, översiktliga handlingar som gör det möjligt för organisationerna att bedöma om konsultation ska genomföras eller inte. Det kan t.ex. vara en kort redogörelse av ärendet och vad som ska beslutas om, ansökningshandlingar och annat underlag i samband med att ärendet initierats, eller myndighetens överväganden kring varför ärendet bedöms kunna få särskild betydelse för Sametinget. Sametinget kan begära in kompletterande handlingar om det behövs för att kunna besvara förfrågan om konsultation.

Konsultationsförfrågan diarieförs märkt med "konsultation".

Dokumentation om att konsultationsförfrågan skett men att ingen konsultation har önskats

Om konsultationsförfrågan skett men ingen konsultation har önskats ska detta diarieföras märkt med "konsultation".

Konsultation genomförs och dokumenteras

9 § Den konsultationsskyldige bestämmer på vilket sätt en konsultation ska genomföras men ska så långt som det är möjligt och lämpligt tillgodose den samiska företrädarens önskemål om konsultationsform. Den samiska företrädaren ska inför en muntlig konsultation ha rätt att få en skriftlig redogörelse för de frågor som ärendet rör. Den samiska företrädaren ska ges skälig tid för att hämta in de upplysningar som behövs och för att på annat sätt förbereda konsultationen.

10 § Om den konsultationsskyldige anser att det är lämpligt får även andra myndigheter eller enskilda delta vid konsultationen i ett ärende. Den konsultationsskyldige ska fråga den samiska företrädaren vilken inställning den har till ett sådant deltagande.

11 § Vid konsultationen ska den konsultationsskyldige, den samiska företrädaren och andra som deltar ange sin motiverade ståndpunkt i ärendet och yttra sig över de andras ståndpunkter. För den konsultationsskyldige ska detta dock gälla endast i ärenden där det inte finns någon part. Konsultationen ska genomföras i god anda. Konsultationen ska fortsätta tills enighet eller samtycke i den fråga som är orsak till konsultationen uppnåtts eller tills den konsultationsskyldige eller den samiska företrädaren förklarar att enighet eller samtycke inte kan nås i ärendet.

12 § Den konsultationsskyldige ska dokumentera vad som kommit fram vid konsultationen. Av dokumentationen ska det framgå när och hur konsultationen har genomförts, vilka som har deltagit och vem som har gjort dokumentationen.

För vissa ärendetyper inte möjligt för en förvaltningsmyndighet att redovisa en motiverad ståndpunkt i ärendet innan den fattat sitt beslut. En förvaltningsmyndighet kan inte i förväg redovisa en ståndpunkt angående hur den slutligt kommer att besluta i ett ärende som innebär myndighetsutövning gentemot enskild. Inte heller i andra ärenden där det finns en part bör en beslutande myndighet vara skyldig att redovisa en ståndpunkt i förväg.

Dokumentationen från konsultationen ska diarieföras märkt med "konsultation".

Överklaganden

Överklaganden kan ske enligt i övrigt gällande lagstiftning, exempelvis kommunallag och speciallagstiftning.